

22 ביוני 2014

לכבוד
השר לביטחון הפנים
מר יצחק אהרונוביץ'
באמצעות פקס: 02-5811832

לכבוד
שר הביטחון
מר משה יעלון
באמצעות פקס: 03-6976218

דחוף!

שלום רב,

הנדון: פגיעות באוכלוסייה הפלסטינית וענישה קולקטיבית במסגרת מבצע "שובו אחים"

1. אנו פונים אליכם בשם הארגונים אמנסטי, בצלם, גישה, האגודה לזכויות האזרח בישראל, הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל, יש דין, עדאלה, רופאים לזכויות אדם, שומרי משפט ושוברים שתקה, בעקבות דיווחים על שורה של צעדים עליהם הוריתם בשבוע האחרון במסגרת המבצע הצבאי "שובו אחים", אשר מעלים חשש כבד לפגיעה שלא לצורך בזכויות יסוד ולענישה קולקטיבית.
2. חטיפת הנערים אייל יפרח, נפתלי פרנקל וגיל-עד שער מהווה הפרה של עקרונות בסיסיים של משפט ומוסר וראויה לכל גינוי. הצורך להחזיר את הנערים לביתם ולמשפחותיהם בשלום ברור לכולנו, אולם אין בו כדי להצדיק את מכלול הפעולות שנקטו מאז היוודע דבר החטיפה – פעולות שהקשר בינן לבין יכולת האיתור והחילוץ של הנערים נראה לדאבונו קלוש ביותר.
3. מזה שמונה ימים מקיימת ישראל פעילות צבאית נרחבת בגדה המערבית, הכוללת כניסה למרכזי ערים ופשיטות נרחבות על בתים. במסגרת פעולות אלו נהרגו מירי באש חיה שני צעירים: מוחמד דודין, קטין בן 15 מדורא ואחמד סמאדעה, בן 20 מגילוזן. בנוסף, דווח על פצוע קשה מפגיעת קליע חי בראשו וכמה פצועים במצב בינוני.
4. על פי הדיווחים בתקשורת הצבא פשט על למעלה מ-1,000 בתי מגורים ועצר כ-370 פלסטינים. ממידע שהגיע אל ארגון בצלם, עולה כי בחלק מהמקרים כללו הפשיטות ומבצעי המעצרים גם נזק לרכוש. בנוסף דווח, כי הצבא פגע במוסדות אזרחיים, באמצעות סגירת ארגוני חברה אזרחית ופשיטות על מוסדות חינוכיים, כגון אוניברסיטת ביר זית ואמריקן יוניברסיטי בגנין.
5. כמו כן, הוטלו מגבלות תנועה חמורות על פלסטינים תושבי העיר חברון, ביניהן מניעת יציאה לחו"ל דרך מעבר אלנבי של כלל תושבי חברון מתחת לגיל 50 ומניעת כניסה לעבודה בישראל. מדיווחים בתקשורת נודע עוד, כי ביום שישי האחרון לא הותרה כניסת גברים פלסטינים לתפילה בהר הבית, ועל פי דיווח ארגון גישה, הוחמרו ההגבלות המחמירות ממילא על התנועה של אנשים וסחורות אל עזה וממנה.

6. בנוסף לכל אלו, בהתאם להחלטת הקבינט הביטחוני, הוסמך השר לביטחון הפנים לקבוע הנחיות להחמרת תנאי הכליאה של אסירים המסווגים על ידי שבי"ס כתברים בארגון החמאס. ההנחיות לא פורסמו באופן רשמי, אולם מדיווחים באמצעי התקשורת עולה כי הנחיות כאלה אכן נקבעו וכי הן כוללות צעדים חריפים ביותר, כגון הפסקת ביקורי המשפחות ופגיעה משמעותית ברווחתם של האסירים. מבדיקת בצלם עולה כי כבר מתחילת השבוע בוטלו ביקוריהם של קרובי משפחה אצל כלל האסירים הפלסטינים. יתר על כן, על פי מידע שפרסם מועדון האסיר הפלסטיני ביום 19.6.14, מתחילת המבצע נעצרו 55 פלסטינים במעצר מנהלי, המתווספים לכ-190 עצורים מנהליים המוחזקים במתקני שבי"ס נכון לאפריל 2014.
7. **אנו מתריעים בפניכם, כי צעדים אלו מעלים חשש כבד לענישה קולקטיבית האסורה בתכלית על פי הוראות המשפט ההומניטארי הבינלאומי ולפגיעה בלתי מידתית ושלא לצורך בזכויות יסוד על פי הדין הבינלאומי.**
8. יש להדגיש, כי פעולות המכוונות להפעלת לחץ ולהפחדת האוכלוסייה הינן פסולות מכל וכל. ביצוע פשיטות ומעצרים בהיקפים נרחבים מעלה את החשש כי חלק מפעולות אלו אינו נובע מצורך מבצעי מיידי. ככלל, נראה כי הצעדים שנקטו, בהיקף בו ננקטו, אינם משרתים צורך ביטחוני שיכול להצדיק את הפגיעה לה גרמו. כך ביחס לפעילות הצבאית במרכזי הערים, כך גם באשר להגבלות התנועה הגורפות והשרירותיות. צעדים אלו גרמו ועודם גורמים לפגיעה בלתי מידתית בזכויות יסוד של פלסטינים, לרבות זכותם לביטחון, לבריאות, לחופש תנועה ולפרנסה.
9. הטלת תנאים מגבילים על קבוצת אסירים פלסטינים אך ורק בגלל שיוכם הארגוני מהווה הפרה חמורה של האיסור על ענישה קולקטיבית. נוסף על כך, חלק מההחמרות עליהן דווח פוגעות פגיעה חמורה בזכויות היסוד של האסירים, ובפרט בזכות לכבוד ולחיי משפחה.
10. אף ביחס למעצרים המנהליים קשה שלא לתמוה אם אכן צורך ביטחוני מיידי והכרחי הוא שהוביל למעצרים בבת אחת של עשרות אנשים ללא משפט. נחזור ונדגיש בהקשר זה, כפעמים רבות בעבר, כי השימוש הנרחב והשגרתי במעצרים מנהליים במבצע הנוכחי ובכלל אינו עומד באמות המידה של המשפט הבינלאומי, אשר מתיר את השימוש במעצר מינהלי כאמצעי מניעתי בלבד, ואך ורק בנסיבות חריגות של הכרח ביטחוני. השימוש הגורף במעצרים מנהליים, תוך שלילת הערובות המינימליות הדרושות כדי להבטיח הליך הוגן, הינו פסול – הן מוסרית והן משפטית. יש להיצמד לכלל הבסיסי, כי אין נוקטים צעדים הפוגעים בחירותו של אדם אלא במסגרת הליך פלילי הוגן, שבו ניתנת לחשוד מלוא ההזדמנות להתגונן.
11. לאור האמור לעיל אנו דורשים, כי תבחנו מחדש את ההנחיות שניתנו לכוחות הפועלים בשטח וכי תימנעו מפעולות שגורמות לפגיעה בזכויות שלא לצורך ומעבר לנדרש, כמו גם מכל פעולה של ענישה קולקטיבית נגד האוכלוסייה האזרחית בגדה המערבית וברצועת עזה. כמו כן, אנו דורשים כי תורו על ביטולן לאלתר של ההחמרות בתנאי הכליאה של האסירים הפלסטינים הכלואים בגדה ובישראל.

על החתום,

יונתן גר, מנכ"ל אמנסטי ישראל
 חגי אלעד, מנכ"ל בצלם
 עו"ד איתן דיאמונד, מנכ"ל גישה – מרכז לשמירה על הזכות לנוע
 עו"ד שרון אברהם-ויס, מנכ"לית האגודה לזכויות האזרח בישראל
 ד"ר ישי מנוחין, מנכ"ל הוועד נגד עינויים בישראל
 עו"ד נטע פטריק, מנכ"לית יש דין
 עו"ד חסן ג'בארין, מנכ"ל עדאלה
 רן כהן, מנכ"ל רופאים לזכויות אדם
 הרב אריק אשרמן, נשיא שומרי משפט – רבנים למען זכויות האדם
 יולי נובק, מנכ"לית שוברים שתיקה

העתקים:

ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו
 היועמ"ש לממשלה, מר יהודה וינשטיין
 אלוף פיקוד המרכז, האלוף ניצן אלון
 מפקד אוגדת איו"ש, תת-אלוף תמיד ידעי